

певною громадянською позицією, професійною етикою, правовою та психологічною культурою, глибокою повагою до закону та бережливим ставленням до соціальних цінностей правової держави, честі та гідності громадянина, високою моральною свідомістю, гуманністю, почуттям професійного обов'язку, відповідальністю за долі людей і доручену справу, принциповістю та незалежністю в забезпеченні прав, свобод і законних інтересів особи.

Список використаних джерел

1. Колоскова И. Ю., Соколов Н. Я. Юристы как социально-профессиональная группа // Государство и право. — 2003. — № 10. — С. 63—70.

2. Постанова Кабінету Міністрів України «Загальне положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації» від 26 листопада 2008 року // Офіційний вісник України. — 2008 р. — № 93. — С. 13.

Стаття надійшла до редакції 03.07.13.

А. С. Фастовець,
ст. викладач
кафедри міжнародного та європейського права
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ КУРСУ «ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ» У НЕПРОФІЛЬНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Підготовка юристів у вищих навчальних закладах економічної спрямованості, зокрема, в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана (далі по тексту — КНЕУ імені Вадима Гетьмана), має особливу специфіку, яка дозволяє його випускникам відчувати суттєві переваги порівняно із випускниками інших вищих навчальних закладів, адже особливості ринкового шляху розвитку України диктують свої правила.

Отже, економічна компонента у вивченні юридичних дисциплін є адекватною відповіддю на потреби сучасного ринку праці.

На відміну від багатьох інших країн світу юриспруденція як наука, що вивчає правові засади існування й функціонування конкретної держави, а також правозастосовну практику, має в Україні свої особливості. І в першу чергу це пов'язано із постійною зміною і удосконаленням національної правової бази України. Спеціалісти-науковці в усіх галузях права мають постійно оновлювати навчальні курси із урахуванням найновіших змін у законодавстві. Більш того, можливість йти на крок попереду прийняття найважливіших правових актів, уміння передбачити тенденції розвитку в кожній галузі надає суттєвих переваг викладачу, і дозволяє підвищити практичну цінність навчального курсу.

Особливої уваги слід приділити викладанню дисципліни «Право Європейського Союзу» (далі по тексту — «Право ЄС»). Дану дисципліну було включено в перелік обов'язкових дисциплін для студентів юридичного факультету КНЕУ імені Вадима Гетьмана ще у 2001 році. Актуальність нової дисципліни не викликала сумнівів, адже у 1998 р. було підписано Угоду про партнерство та співробітництво між Україною та Європейським Союзом, яка передбачила активізацію зв'язків України та ЄС практично в усіх сферах суспільного життя. Отже, науково-викладацький склад юридичного факультету КНЕУ імені Вадима Гетьмана почав підготовку до впровадження нової дисципліни — «Основи права Європейського Союзу». Значну роль у підготовці методичного забезпечення вказаного курсу відіграла участь юридичного факультету КНЕУ імені Вадима Гетьмана у програмі Темпус-ТАСІС під егідою Комісії ЄС. Це дозволило ввести нову дисципліну у найкоротші строки.

Але навчальна дисципліна «Право ЄС» має свої особливості і складності, адже по суті її вивчення має враховувати найостанніші тенденції розвитку самого Європейського Союзу, досліджувати договори, на основі яких функціонує ЄС, втім, темпи їх зміни можуть посперечатися із темпами розвитку і вдосконалення українського законодавства. Крім того, у різні роки рівень двосторонніх відносин між Україною та ЄС також не був статичним, постійно оновлюються та змінюються як шляхи, так і перспективи розвитку двосторонніх відносин.

На сьогодні є достатньо серйозні підстави для переходу відносин між Україною та ЄС на принципово новий рівень, яким може

статі підписання Угоди про асоціацію України з ЄС. Подальша гармонізація законодавства України із законодавством ЄС є логічним продовженням інтеграційного процесу. І це, безумовно, вимагатиме від молодих спеціалістів ґрунтовних знань у різних галузях права ЄС. Уже сьогодні зрозуміло, що молодий спеціаліст має вільно орієнтуватись у праві ЄС для успішного кар'єрного росту не лише в юридичній сфері, але й в різних секторах економіки.

У подальшому буде проаналізовано необхідність розширення існуючого навчального курсу з Права ЄС. На сьогодні в рамках вивчення дисципліни в такому провідному економічному вищому навчальному закладі, яким є КНЕУ імені Вадима Гетьмана, передбачається розгляд основ формування, функціонування Європейського Союзу, принципи діяльності основних його інститутів, функціональний розподіл повноважень між ними, порядок прийняття рішень й інші основоположні начала діяльності Європейського Союзу. Безумовно, в рамках існуючої дисципліни, на яку передбачено 20 лекційних годин, неможливо досконально вивчити діяльність Євросоюзу в окремих галузях, але сучасний стан двосторонніх відносин між Україною та ЄС вимагає розширення обсягів викладеного матеріалу.

На нашу думку, першим кроком на шляху оптимізації викладання дисципліни «Право Європейського Союзу» є збільшення академічних годин, відведених на її опанування. Крім того, доцільним вважається розпочати розгляд основ функціонування Євросоюзу на більш ранньому етапі навчання студентів, принаймні на третьому курсі, на відміну від передбаченого зараз викладання цієї дисципліни на четвертому курсі юридичного факультету. Це надасть змогу студентам скласти уяву про основи права Європейського Союзу, і перейти до розгляду теоретичного й практичного матеріалу по конкретних галузях діяльності Євросоюзу при подальшому навчанні.

Доцільним навіть було б запровадити кілька дисциплін з найважливіших аспектів діяльності цього інтеграційного об'єднання. Серед таких дисциплін можна запропонувати Європейське податкове право, Право конкуренції Європейського Союзу, Бюджетне право ЄС, Європейське митне право. Такі нововведення в навчальні програми вітчизняних економічних навчальних закладів стали б своєчасною відповіддю на політичні тенденції розвитку України. Особливої уваги під час розробки нових навчальних дисциплін заслуговують роботи молодих українських вчених у цій

сфері, деякі з яких розроблялись під керівництвом професорсько-викладацького складу КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Як приклад можна навести дисертаційне дослідження к.ю.н. К. В. Яценко, виконане під керівництвом проф. В.Ф. Опришка. Згадана робота присвячена проблемам гармонізації податкового законодавства України з законодавством Європейських Співтовариств про непряме оподаткування та може стати в нагоді під час розробки курсу Європейського податкового права [2].

Розглядаючи перспективи розвитку та вдосконалення навчальної дисципліни «Право ЄС» на юридичному факультеті, також хотілося б відзначити перспективи запровадження цієї дисципліни для студентів неюридичних спеціальностей, зокрема студентів-економістів. Як справедливо відзначає російський учений, викладач Хабаровської державної академії економіки та права Є.В. Кім: «Те, що є придатним для студентів-юристів, може стати надто важким для розуміння студентами інших спеціальностей. Необхідною є адаптація матеріалу, спрощення сприйняття без викривлення фактів, поетапність освоєння та велика консультативна робота» [1, с. 89].

Очевидним є той факт, що запровадження дисципліни «Право ЄС» для студентів-економістів має глибоке підґрунтя у самій сутності такого складного інтеграційного об'єднання, яким виступає Європейський Союз на сучасному етапі розвитку. Згадавши історію виникнення та розвитку перших Європейських співтовариств, слід відзначити, що каталізатором політичної інтеграції у європейському регіоні стало саме економічне співробітництво в рамках Європейського економічного співтовариства. І так, економічна складова є основою діяльності Євросоюзу, і можна зробити висновок про надзвичайно успішні наслідки такого економічного співробітництва, до якого було поступово залучено практично усі провідні європейські держави.

Обговорюючи можливість запровадження дисципліни «Право ЄС» для студентів-економістів слід мати на увазі, що за словами Є.В. Кімак: «Особливістю методики викладання правових дисциплін економістам є акцент на зв'язку фінансових та економічних категорій з їх нормативним закріпленням. Правові дисципліни необхідно подавати таким студентам як форму, що опосередковує та регулює економічні та фінансові відносини, які, у свою чергу, виступають їх основним змістом» [1, с. 91]. Отже, на нашу думку, структура навчальної дисципліни «Право ЄС» для студен-

тів-економістів має суттєво відрізнятись від однойменного курсу для студентів юридичних спеціальностей. Зокрема, ті галузі, які пропонувалось винести як окремі курси для студентів-юристів, мають складати основу викладеного матеріалу. Так, основи бюджетного, митного, податкового права Європейського Союзу, безумовно стануть в нагоді для майбутніх спеціалістів-економістів.

Аналізуючи довгострокові перспективи викладання курсу «Право ЄС», хотілося б окреслити важливе проблемне питання, яке є спільним для студентів усіх спеціальностей переважної більшості вітчизняних вищих навчальних закладів, а саме все ще недостатній рівень знання студентами іноземних мов. Безумовно, можливість користування першоджерелами значно збільшує глибину розуміння основ права Євросоюзу, не слід забувати, що Європейський Союз є надзвичайно потужною правовою машиною, яка щорічно видає сотні тисяч правових документів, і деякі з них дозволяють зрозуміти важливі нюанси функціонування цього інтеграційного об'єднання. Звичайно, суттєва доля джерел права Європейського Союзу є доступною лише офіційними мовами Європейського Союзу.

Марно й згадувати, що вільне володіння хоча б однією з європейських мов відкриває для студента безліч додаткових можливостей для підвищення власної кваліфікації — починаючи від можливостей використання відкритих інформаційних ресурсів, і завершуючи перспективами стажування в провідних європейських університетах.

Слід відзначити, що вдосконалення знання іноземних мов є не лише суто національною проблемою українських студентів. Наприклад, навіть у межах Євросоюзу також йде процес переосмислення систем освіти, зокрема, вищої. З цією метою в листопаді 2012 року Комісією Євросоюзу було представлено комплексний документ «Переосмислення освіти» («Rethinking education»), у якому підкреслюється необхідність реформування системи освіти із урахуванням подальшого працевлаштування випускників. І серед інших завдань реформи вищої освіти країн Європейського Союзу особливе місце відведено підвищенню стандартів у вивченні іноземних мов [3, с. 129].

Саме вільне володіння іноземними мовами надає можливості використовувати інформативно-комуникативні технології та відкриті інформаційні ресурси у достатньому обсязі. Використання даних ресурсів є також одним із пріоритетних напрямків у рефо-

рмуванні європейської системи освіти [3, с. 127]. Варто звернути увагу на перспективи використання подібних ресурсів й українськими студентами, тим більш, вивчаючи курс «Право ЄС».

Отже, підсумовуючи все сказане можна стверджувати, що зараз існує нагальна потреба у розширенні та вдосконаленні курсу «Право ЄС» для студентів усіх спеціальностей. Завданням викладача є своєчасно відреагувати на потреби з метою підвищення кваліфікації молодих спеціалістів, а вдосконалення знання студентами іноземних мов дозволить їм успішно опанувати зазначену дисципліну.

Список використаних джерел

1. *Ким Е.В.* Особенности преподавания правовых дисциплин студентам экономических специальностей / Е.В. Ким // Вестник ХГАЭП. — 2011. — № 4–5 (55–56). — С. 87–93.
2. *Яценко К.В.* Гармонізація податкового законодавства України з законодавством Європейських Співтовариств про непряме оподаткування // Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. — К., 2005.
3. *Миськів Л.І.* Стан та перспективи реформування вищої освіти в Європейському Союзі // Український часопис міжнародного права. — 2013. — №1. — С. 127–130.

Стаття надійшла до редакції 26.06.13

Б. В. Богдан,
асистент кафедри
правового регулювання економіки
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИКІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПОДАТКОВОГО ПРАВА

Викладання науки «Податкове право» забезпечується кафедрою правового регулювання економіки юридичного факультету ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені